

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 277/2020-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a zo sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného obchodnou spoločnosťou [REDAKČIA] v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Dula, a [REDAKČIA], [REDAKČIA], pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24 S 48/2016-140 z 20. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] a obchodnej spoločnosti [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Vymedzenie napadnutého uznesenia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), a obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 S 48/2016-140 z 20. septembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplývajú tieto skutočnosti:

«1. V konaní č. 24S/48/2016 vedeným pred porušovateľom vystupoval sťažovateľ 1/ ako žalobca a sťažovateľ 2/ ako jeho právny zástupca na základe ustanovenia zo strany Centra právnej pomoci.

2. Rozhodnutím Centra právnej pomoci, Kancelária Banská Bystrica sp. zn.: 5N 4904/2016-KaBB, R. z.: 14727/2016 zo dňa 08.03.2016 bol sťažovateľovi 1/ priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci a advokát, ktorý vykonáva advokáciu v mene a na účet sťažovateľa 2/ bol určený na zastupovanie sťažovateľa 1/ v právnej veci o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu a posudkových činností Banská Bystrica. Sťažovateľ 2/ zastupoval sťažovateľa 1/ v dvoch analogických právnych veciach, ktoré boli vedené pred porušovateľom, pričom jedna z nich bola vedená pod sp.zn. 24S/48/2016 a druhá pod sp.zn. 24S/47/2016.

3. Porušovateľ v oboch konaniach žalobu sťažovateľa 1/ zamietol. Na základe kasačných sťažností sťažovateľa 1/ podaných prostredníctvom sťažovateľa 2/ Najvyšší súd SR oba rozsudky porušovateľa zmenil a žalobou napadnuté rozhodnutia správneho orgánu zrušil (viď rozsudok 10Sžsk/3/2017 z 28.02.2018 a rozsudok 9Sžsk/7/2017 z 27.06.2018).

4. Po plnom úspechu v konaní 24S/48/2016 si sťažovateľ 1/ podaním doručeným porušovateľovi dňa 08.08.2018 vyčíslil trovy právneho zastúpenia na sumu 1.286,63 EUR.

5. Uznesením 24S/48/2016-111 z 14.11.2018 porušovateľ priznal sťažovateľovi 1/ náhradu trov konania vo výške 1.104,73 EUR a za prijímateľa náhrady trov konania určil sťažovateľa 2/. Oproti vyčísleniu sťažovateľa 1/ porušovateľ nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia za úkon právnej služby „Prevzatie a príprava zastúpenia pre konanie o kasačnej sťažnosti vrátane prvej porady s klientom v zmysle § 13a ods. 1 písm. a) Vyhlášky“, v súvislosti s ktorým bol uplatnený nárok na náhradu za odmenu advokáta vo výške 143,- EUR, tzv. režijný paušál vo výške 8,58 EUR a súvisiacu DPH.»

3. Proti uzneseniu krajského súdu č. k. 24 S 48/2016-111 zo 14. novembra 2018 podal sťažovateľ v 1. rade sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa v 1. rade zamietol.

4. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením sťažovateľa uviedli:

«13. K porušeniu práv sťažovateľov došlo aj tým, že napadnuté uznesenie je svojvoľné, arbitrárne a narušajúce právnu istotu. Porušovateľ ho v podstate odôvodnil tým, že úkon právnej služby, za ktorý nebola priznaná náhrada trov konania bol neúčelný, že v konaní o kasačnej sťažnosti nemohlo dôjsť k prevzatiu veci a že rozhodnutie porušovateľa je v súlade s konštantnou rozhodovacou praxou NS SR.

14. Kasačná sťažnosť je mimoriadnym opravným prostriedkom a na rozhodovanie o nej súdy vyžadujú predloženie samostatného plnomocenstva. Vo svojej podstate ide o nové konanie, v ktorom sa skúma, či v konaní predchádzajúcom kasačnej sťažnosti nedošlo zo strany správneho súdu k porušeniu zákona, v dôsledku ktorého došlo k naplneniu niektorého z dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 Správneho súdneho poriadku.

15. V konaní o kasačnej sťažnosti sa teda skúma, či nepochybil správny súd v rozhodovaní o správnej žalobe, zatiaľ čo predmetom konania na základe správnej žaloby

je, či nepochybil správny orgán. Za tejto situácie je nesprávny záver porušovateľa o totožnosti prieskumu vykonávaného jednak na základe správnej žaloby a jednak na základe kasačnej sťažnosti. Ak by boli uznané argumenty porušovateľa, tak by to znamenalo, že nárok na náhradu trov konania za úkon „Prevzatie a príprava zastúpenia pre konanie vrátane prvej porady s klientom v zmysle § 13a ods. 1 písm. a) Vyhlášky“ by nemal ani ten klient, ktorý by boli úspešný v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy SR len preto, že ich zastupuje rovnaký advokát, ako ho zastupoval v konaní pred všeobecnými súdmi – opak však vyplýva z ustálenej praxe Ústavného súdu SR.

16. Nad rámec uvedeného treba uviesť, že porušovateľ sa nijakým spôsobom nevysporiadal s tým, že pred podaním kasačnej sťažnosti vykonal sťažovateľ 2/ so sťažovateľom 1/ aj poradu (je to obsiahnuté aj v popise úkonu, za ktorý nebola priznaná náhrada trov konania „Prevzatie a príprava zastúpenia pre konanie o kasačnej sťažnosti vrátane prvej porady s klientom v zmysle § 13a ods. 1 písm. a) Vyhlášky“, pričom k tejto porade bolo už uvedené, že v rámci nej boli vysvetlené aj podmienky konania o kasačnej sťažnosti a súvislosti s konaním o kasačnej sťažnosti. Po takejto porade (prvej v súvislosti s kasačnou sťažnosťou) sa sťažovateľ 1/ rozhodol, že má záujem o podanie kasačnej sťažnosti. Porušovateľ nevysvetlil, prečo by za takúto poradu nemal byť nárok na náhradu trov konania a napadnuté uznesenie je tak svojvoľné a nepreskúmateľné.

17. Postupom a rozhodnutím porušovateľa bol narušený aj princíp právnej istoty. Ten istý sťažovateľ 1/ podal proti tomu istému Žalovanému žalobu, na základe ktorej prebiehalo pred tým istým senátom porušovateľa aj konanie 24S/47/2016. V konaní 24S/47/2016 bola porušovateľovi uznesením z 15.06.2018 právoplatne priznaná aj náhrada trov konania za prevzatie a prípravu zastúpenia a súvisiacu poradu pre konanie o kasačnej sťažnosti. Neexistuje žiaden dôvod, pre ktorý by porušovateľovi 1/ v konaní 24S/48/2016 rovnako nemala byť priznaná náhrada trov konania za prevzatie a prípravu zastúpenia a súvisiacu poradu pre konanie o kasačnej sťažnosti. Napadnuté uznesenie narúša legitímne očakávanie a právnu istotu pri rozhodovaní o rovnakej veci, pri rovnakej právnej úprave, pred tým istým súdom a dokonca pred tým istým senátom, a to len pri odstupe pár mesiacov od rozhodnutia o výške náhrady trov konania v konaní 24S/47/2016. Na to, aby za úkon „Prevzatie a príprava zastúpenia pre konanie o kasačnej sťažnosti vrátane prvej porady s klientom v zmysle § 13a ods. 1 písm. a) Vyhlášky“ bola priznaná náhrada trov konania

postačovalo v konaní 24S/47/2016 len predloženie plnomocenstva, tak ako je zaužívaná súdna prax. Porušovateľ nijakým spôsobom nepochybnil vykonanú poradu advokáta s klientom pre potreby konania o kasačnej sťažnosti a neopodstatnenou a nepredvídateľnou zmenou svojho právneho názoru narušil legitímne očakávania sťažovateľov pri rozhodovaní o náhrade trov konania za úkon právnej služby „Prevzatie a príprava zastúpenia pre konanie o kasačnej sťažnosti vrátane prvej porady s klientom v zmysle § 13a ods. 1 písm. a) Vyhlášky“.

18. Porušovateľ tiež uviedol, že napadnuté uznesenie je v súlade s konštantnou rozhodovacou praxou NS SR. S týmto záverom sťažovateľa nesúhlasia, keďže opačná rozhodovacia prax NS SR vyplýva napr. z rozhodnutí: 2 Obdo 17/2012, 2 Cdo 459/2014, 2 Obdo 16/2010, 4 Cdo 105/2008. Rozhodovacia prax NS SR o dotknutej otázke teda nebola ustálená. Navyiac od účinnosti nových procesných predpisov pre súdne konania došlo k zásadnej zmene, keď NS SR už nerozhoduje o výške náhrady trov konania a v tomto smere tvoria zaužívanú súdnu prax súdy I. inštancie, ktoré výlučne rozhodujú o výške náhrady trov konania a teda aj o tom, aké úkony možno považovať za účelné...»

5. Sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp.zn.: 24S/48/2016-140 zo dňa 20.09.2019, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa 1/ proti uzneseniu 24S/48/2016-111 zo dňa 14.11.2018, porušil práva sťažovateľov najmä právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo vlastníť majetok podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp.zn.: 24S/48/2016-140 zo dňa 20.09.2019, sa ruší.

Porušovateľ Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľovi 1/ trovy právneho zastúpenia vo výške 415,51 EUR na účet právneho zástupcu sťažovateľa 1/ do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

15. Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

16. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

17. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody,

reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

18. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

19. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

20. Podstata základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu tohto základného práva patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy,

ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

21. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

22. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

23. Ak procesný predpis vylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov proti rozhodnutiu o trovách konania, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa

čl. 127 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (m. m. I. ÚS 56/2017).

24. Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

25. Ústavný súd však posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

26. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa v 1. rade proti uzneseniu krajského súdu o výške náhrady trov konania priznanej sťažovateľovi v 1. rade.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľa v 1. rade

27. Ústavný súd z už uvedených hľadísk preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu a nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v zákone. Krajský súd v podstatnej časti napadnutého uznesenia uviedol:

«10. Správny súd po oboznámení sa so sťažnosťou žalobcu a s obsahom spisu dospel k záveru, že sťažnosť žalobcu proti Uzneseniu správneho súdu 24S/48/2016-111 zo dňa 14. novembra 2018 nie je dôvodná. Z ustanovenia § 167 ods. 1 SSP vyplýva, že správny súd

prizná žalobcovi právo na náhradu len dôvodne vynaložených trov konania. Správny súd má tak nie možnosť, ale povinnosť skúmať dôvodnosť vynaložených trov konania, a to pri každom jednotlivom úkone právnej služby, pričom ak dospeje k záveru, že dôvodnosť vynaloženia trov spojených s daným úkonom právnej služby nemožno mať za preukázanú, náhradu trov konania za takýto úkon právnej služby neprizná. Povinnosť nahradiť trovy konania nezahŕňa všetky trovy, ale iba tie, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Správny súd nemôže zaviazať účastníka konania náhradu tých trov, účelnosť ktorých nie je zrejmá a preukázaná. Ani trovy konania účastníka, ktoré boli vynaložené v súvislosti so zastúpením advokátom, nemožno považovať samé o seba za absolútne a bezvýnimočné.

11. Z ustanovenia § 13a ods. 1 písm. a) Vyhlášky vyplýva, že odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny patrí účastníkovi za prevzatie a prípravu zastúpenia advokátom. Z povahy daného úkonu je zrejmé, že ten istý právny zástupca môže prevziať zastúpenie toho istého účastníka konania v tej istej veci len raz. Vec je daná predmetom konania. Predmetom základného prieskumného súdneho konania, ako aj kasačného konania, je posúdenie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. Vyplýva to z toho, že kasačná sťažnosť je opravným prostriedkom proti rozhodnutiu správneho súdu o žalobe o preskúmanie zákonnosti orgánu verejnej správy. Na tom nič nemení procesná úprava, podľa ktorej sa o opravnom prostriedku koná v samostatnom konaní pred kasačným súdom. Konanie o opravnom prostriedku na súde vyššej inštancie je v zásade konanie o veci s totožným skutkovým a právnym stavom, pričom v prípade, ak ten istý právny zástupca už raz prevzal a pripravil zastúpenie účastníka konania pred súdom nižšie inštancie, len zo samotnej skutočnosti potreby podania opravného prostriedku nemožno vyvodit' účelnosť ďalšieho úkonu právnej služby spočívajúceho v prevzatí a príprave veci na účely zastupovania v konaní o opravnom prostriedku.

12. Uvedený záver potvrdzuje aj konštantná rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v obdobných prípadoch nepriznával účastníkovi konania náhradu za požadovaný úkon právnej služby „prevzatie a príprava zastúpenia“ v dovolacom konaní v prípade, ak právny zástupca daného účastníka už prevzal zastúpenie účastníka konania pred súdmi nižšej inštancie a ten istý právny zástupca už bol náležite oboznámený so skutkovým a právnym stavom veci (napr. Uznesenie č. k. 6 Cdo 125/2011

zo dňa 20. decembra 2011, Uznesenie č. k. 6 Cdo 248/2012 zo dňa 15. apríla 2013, Uznesenie č. k. 7 Cdo 116/2013 zo dňa 14. mája 2014). Správny súd nenašiel dôvod, aby sa od uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odchýlil.»

28. Závery krajského súdu sú v napadnutom uznesení riadne zdôvodnené, uznesenie nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Ústavný súd nezistil také zásahy do práv sťažovateľa v 1. rade, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd posúdením obsahu napadnutého uznesenia z ústavne významných hľadísk dospel k záveru, že krajský súd primeraným spôsobom reagoval na námietky sťažovateľa v 1. rade, vysporiadal sa s okolnosťami podstatnými pre rozhodnutie o trovách konania, a to aj s poukazom na konštantnú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Ústavný súd podotýka, že si uvedomuje aj eventuálny opačný aplikačný prístup k riešeniu kauzy sťažovateľov, keďže ale netvorí súčasť sústavy všeobecných súdov, ani prípadné jeho vlastné presvedčenie o správnosti naznačeného opačného aplikačného postoja (konvenujúceho predstavám sťažovateľov) nie je samo osebe spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu. V procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov zo strany krajského súdu totiž nebol obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti.

29. Pokiaľ sťažovatelia v reakcii na argument krajského súdu odvolávajúceho sa na konštantnú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu poukazujú na to, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu o dotknutej otázke nebola ustálená, ústavný súd vyslovuje presvedčenie, že právna istota subjektov práva nastoľuje očakávanie stabilného a jednotného prístupu k riešeniu spornej otázky. Zároveň však ústavný súd k tomu dáva do pozornosti svoj právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám),

keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní.

30. Skutočnosť, že krajský súd v napadnutom uznesení zaujal právny názor, s ktorým sa sťažovateľ v 1. rade nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd v napadnutom uznesení takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu nedopustil.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľa v 1. rade

31. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľa v 1. rade napadnutým uznesením, ústavný súd konštatuje, že k porušeniu týchto práv vo vzťahu k sťažovateľovi v 1. rade nemohlo dôjsť, keďže mu bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci bez jeho finančnej účasti, a to rozhodnutím Centra právnej pomoci, kancelárie Banská Bystrica sp. zn. 5N 4904/2016-KaBB, R. z. 14727/2016 z 8. marca 2016 (ďalej len „rozhodnutie centra“), teda jeho majetková sféra nebola v súvislosti s poskytnutím právnej pomoci v predmetnej veci nijako dotknutá. Iba na podporu formulovaného záveru ústavného súdu hodno poukázať na ustanovenie § 15 ods. 1 prvú vetu zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“), podľa ktorého ak súd prizná oprávnenej osobe náhradu trov konania, nemôže oprávnená

osoba (sťažovateľ v 1. rade, pozn.) v rozsahu pohľadávky na náhrade trov právneho zastúpenia s pohľadávkou nakladať; to neplatí vo výške, v ktorej advokátovi oprávnená osoba uhradila finančnú účasť podľa § 6a ods. 4.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľa v 2. rade

32. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľa v 2. rade napadnutým uznesením ústavný súd konštatuje, že uvedené práva sťažovateľa v 2. rade nemohli byť porušené. Ide o základné práva, resp. právo podľa dohovoru, majúce procesnú povahu. Preto, keďže sťažovateľ v 2. rade ako právny zástupca sťažovateľa v 1. rade v konaní sp. zn. 24 S 48/2016 nebol účastníkom predmetného konania, nemohlo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu ani jeho práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením vydaným v konaní, v ktorom nemá postavenie účastníka konania.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľa v 2. rade

33. Sťažovateľ v 2. rade zastupoval sťažovateľa v 1. rade v konaní sp. zn. 24 S 48/2016 na základe rozhodnutia centra, pričom v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. sťažovateľ v 2. rade je oprávnený pohľadávkou na náhrade trov právneho zastúpenia vymáhať v mene sťažovateľa v 1. rade a okamihom jej úspešného vymoženia sa pohľadávka považuje za postúpenú na sťažovateľa v 2. rade. Na základe uvedeného možno pripustiť vplyv napadnutého uznesenia na majetkovú sféru sťažovateľa v 2. rade.

34. Ústavný súd v súlade s judikatúrou ESLP považuje za majetok nielen existujúci majetok vo vlastníctve fyzickej alebo právnickej osoby, teda veci alebo iné aktíva, ktorých vlastníkom je táto osoba, ale i majetok, nadobudnutie vlastníctva, ktoré môže fyzická alebo právnická osoba legitímne očakávať.

35. Ako však už bolo vo vzťahu k tvrdeniam o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru uvedené, ústavný súd je toho názoru, že krajský súd

ústavne konformne aplikoval príslušné ustanovenia právnych predpisov; za tejto situácie sťažovateľ v 2. rade nemohol bez splnenia zákonných podmienok očakávať, že bude priznaný nárok na náhradu trov konania v uplatnenej výške. Z uvedených dôvodov sťažovateľovi v 2. rade nepatrila podľa názoru ústavného súdu ani legitímna nádej na nadobudnutie tohto majetku, a preto je vylúčené, aby napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva vlastníť majetok, tak ako je toto právo garantované v čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu.

36. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

37. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov uplatnených v petite ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia a priznanie náhrady trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2020

Martin Vernarský
predseda senátu